

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Lütfi ÖZAV*

Açıklama [LÖ1]:

ÖZET

Eğitim Fakültelerindeki yeniden yapılanma ile birlikte, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında da değişiklik yapılmıştır. Yeni düzenleme ile birlikte, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına yan alan olarak Türkçe dersleri konulmuş ve ihtiyaç halinde mezun olacak öğretmen adaylarının Türkçe derslerini de okutmaları sağlanmıştır. Bu araştırmada yeniden düzenlenen Sosyal Bilgiler Öğretmenliği müfredat programı genel olarak incelenmiştir. Ayrıca ilköğretim programı da dikkate alınarak, programın daha da geliştirilebilmesi için neler yapılabileceği konusunda öneriler getirilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, eğitim, müfredat

ABSTRACT

With the reconstruction of teachers' colleges, some changes happened in the social science education curriculum. By means of this new order, Turkish became a minor program for social science education majors. In case of need of Turkish teachers where they teach social science, they can, also, teach Turkish. In this research, new social science education curriculum was generally examined. Additionally, some suggestions were tried to introduce what could be done in order to develop social science curriculum under general primary education curriculum.

Key Words: Social science, education, curriculum

GİRİŞ

Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması amacıyla 1996 yılında başlatılan çalışmalar, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Yeni düzenleme ile birlikte, Eğitim Fakültelerinin büyük çoğunluğunda, ortaöğretim branş öğretmenlikleri kontenjanlarında azaltılmaya gidilmiştir. Buna karşılık ilköğretim okullarına öğretmen yetiştiren Sosyal Bilgiler, Sınıf, Türkçe, Fen Bilgisi ve Matematik Öğretmenlikleri programlarında ise, önemli kontenjan artışları gerçekleştirilmiştir.

* Doç. Dr., AKÜ Uşak Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

Gerçekten de, 1997-1998 öğretim yılında sadece Celal Bayar, Selçuk ve Gazi Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına öğrenci alınıyordu. Aynı yıl söz konusu programlara alınan toplam öğrenci sayısı ise, 190 kişi idi. 1998-1999 öğretim yılında ise, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına öğrenci alan Eğitim Fakülteleri sayısı 28'e, toplam öğrenci kontenjanı ise, 2950 kişiye ulaşmıştır. Başka bir ifade ile, yeni yapılanma ile birlikte Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına alınan öğrenci sayısında yaklaşık 15 kat artış olmuştur.

Kuşkusuz bu artış, sekiz yıllık zorunlu eğitime geçişle birlikte, ortaya çıkabilecek öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Yeni düzenleme ile birlikte, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programlarında bütün Eğitim Fakültelerinde ortak müfredat uygulamasına geçilmiştir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin yan alan olarak Türkçe derslerini okumaları zorunlu hale getirilmiştir. Böylece ihtiyaç halinde, bu öğretmenlerin Türkçe derslerini de öğretebilmeleri mümkün olmuştur.¹ Özellikle kırsal kesimdeki branş öğretmeni ihtiyacının giderilmesi açısından önemli bir adım atılmıştır.

Çalışmamızın esas amacını, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında yer alan dersleri ve içeriklerini, genel olarak irdelemek oluşturmaktadır. Bunun yanında, ilköğretim müfredatı da dikkate alınarak, programın daha da geliştirilebilmesi için neler yapılabileceği konusunda öneriler getirilmeye çalışılacaktır.

Genel Bakış

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği derslerinin yarıyıllara göre dengeli bir şekilde dağıldığı söylenebilir. Gerçekten de birinci, ikinci ve üçüncü sınıflardaki yarıyıllarda ortalama 20 saat kadar ders okutulurken, dördüncü sınıftaki yarıyıllarda ise bu sayının düştüğü görülmektedir. Nitekim VII. yarıyılıda 15, VIII. yarıyılıda ise 14 kredi saatlik ders bulunmaktadır. Kuşkusuz bunda, uygulamalı derslerin daha çok söz konusu yarıyıllarda toplanmış olmasının etkisi vardır. Gerçekten de VII. yarıyılıda 8, VIII. yarıyılıda ise 6 saat uygulamalı ders okutulmaktadır (Tablo 1).

Diğer yandan, lisans programında okutulan derslerin önemli bir kısmının teorik derslerden oluştuğu dikkati çekmektedir. Nitekim, dört yıl boyunca 131 kredi saatlik teorik ders okutulurken, uygulamalı derslerin saati ise 32'dir. Uygulamalı derslerin her iki saati bir kredi sayıldığından, toplam kredisi ise 16'dır.

¹ Y.Ö.K.B., *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, Ankara 1998, s. 8.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programındaki Derslerin Yarıyıllara Göre Dağılımı.

Yarıyıl	Teorik	Uygulamalı	Kredisi	%'si
I	19	–	19	12,9
II	18	4	20	13,6
III	18	2	19	12,9
IV	20	4	22	15,0
V	17	2	18	12,3
VI	17	6	20	13,6
VII	11	8	15	10,2
VIII	11	6	14	9,5
Toplam	131	32	147	100,0

Kaynak: Y.Ö.K.B., Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Ankara, 1998, s. 43.

Lisans programında yer alan derslerin genel olarak ilköğretim müfredatına uygun olduğu söylenebilir. Programda öğretmenlik formasyon derslerinin önemli bir payı bulunmaktadır. Nitekim, toplam kredinin yaklaşık dörtte birini (% 24.5'ini) Eğitim bilimlerine ait dersler oluşturmaktadır. Diğer yandan, Türkçe grubu derslerinin yan alan olmasına rağmen, programda önemli bir yere sahip olduğu gözlenmektedir. Gerçekten de programda 30 kredi saatlik Türkçe dersi okutulmaktadır. Diğer bir ifade ile, Türkçe grubu derslerinin genel program içerisindeki oranı % 20, 4'ü bulmaktadır (Tablo 2).

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programının temel bilim alanlarını oluşturan Tarih ve Coğrafya derslerinin ise, oran olarak üçüncü ve dördüncü sırada yer aldıkları görülmektedir. Felsefe grubu bilim alanına ait derslerin oranı ise % 4,1 dolayındadır. Ayrıca programda Bilgisayar, Yabancı Dil, Vatandaşlık Bilgisi ve Seçmeli ders gibi değişik alanlara ait derslere de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programındaki Derslerin Bilim Alanlarına Göre Dağılımı.

Bilim Alanı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi	%'si
Eğitim Bilimleri	24	24	36	24,5
Türkçe	27	6	30	20,4
Tarih	26	–	26	17,7
Coğrafya	20	–	20	13,6
Felsefe Grubu	6	–	6	4,1
Diğerleri	28	2	29	19,7
Toplam	131	32	147	100,0

Kaynak: Y.Ö.K.B. Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Ankara 1998, s. 43.

Değişik bilim alanlarına ait dersleri daha iyi irdeleyebilmek ve içerikleri hakkında daha gerçekçi yorumlar yapabilmek için, farklı bilim alanlarına ait dersleri ayrı ayrı ele almak uygun olacaktır.

Derslerin Bilim Alanlarına Göre Dağılımı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında kredi sayısı en yüksek olan bilim alanını, Eğitim bilimleri oluşturmaktadır. Nitekim, söz konusu bilim alanına ait 24'ü teorik ve 24'ü de uygulamalı olmak üzere, 48 saatlik ders okutulmaktadır (Tablo 3). Kuşkusuz uygulamalı ders sayısının artırılması, daha deneyimli öğretmen yetiştirilmesi açısından oldukça önemli bir adımdır. Gerçekten de yeniden yapılanma ile birlikte Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin Uygulama okulu ve Eğitim Fakültesi işbirliğine dayalı olarak gerçekleştirilmesi, öğrencilerin öğretmenliğe hazırlanmalarını daha da kolaylaştırmaktadır.

Bu amaçla fakülte-okul işbirliği esaslarını içeren bir kılavuz hazırlanmış olup, kitapta uygulama derslerinin yapılışı ile ilgili esaslar, detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Kılavuz kitap yedi ana bölümden oluşmaktadır. Söz konusu işbirliği ile esas olarak plânlama, uygulama ve değerlendirilmede belirlenen ilkeler çerçevesinde ulusal bir standart

oluşturmak ve fakülte ile uygulama okulu arasındaki ilişkileri en üst düzeye çıkartmak amaçlanmaktadır.²

Diğer yandan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği müfredatında Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Rehberlik, Gelişim ve Öğrenme gibi uygulaması olmayan teorik derslerin de yer aldığı dikkati çekmektedir. Ayrıca programa Özel Öğretim Metotları dersini destekleyici özellikte, Genel Öğretim Yöntem ve İlkeleri isimli bir dersin konmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Türkçe'nin yan alan olarak seçilmesi, söz konusu bilim alanına ait ders sayısının nispeten çok olmasına neden olmuştur. Nitekim programda, bu bilim alanına ait 12 ayrı ders yer almaktadır. Özellikle Sözlü Anlatım, Yazılı Anlatım, Türkçe Öğretimi, Konuşma ve Yazma Eğitimi gibi derslerin okutulması öğretmenlik mesleği açısından son derece yararlıdır. Çünkü öğretmen giyimi, konuşma tarzı, davranışları ile öğrencilere iyi örnek olmalıdır.³ Bu nedenle öğretmenlerin Türkçe'yi iyi konuşmaları ve anlatımlarının düzgün olması gerekmektedir. Gerçekten de bazı eğitimcilerin Türkçe yazım ve imlâ kurallarını yeterince bilmedikleri görülmektedir.

Yan alan dersi olarak okutulan Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı, Türk Dili ve Çocuk Edebiyatı gibi branşa yönelik derslerin ise, Sosyal Bilgiler öğrencilerinin seviyelerine uygun bir şekilde işlenmesinde yarar vardır. Çünkü seviye iyi bir şekilde belirlenemezse, söz konusu derslerin öğretilmesinde sorunlar yaşanabilir. Diğer yandan yan alan dersi olarak tiyatro ve canlandırmaya yer verilmesi uygun olacaktır. Bu tip dersler, öğrencilerin hitabet ve sosyal yönlerinin gelişmesinde yararlı olacaktır. Bununla birlikte, öğretmen yetiştirme programlarında sadece ders ekleyip çıkarmakla sorunların çözümleneceğini beklemek doğru olmaz. Çünkü öğretmen yetiştirilmesi sorunu, derinlemesine ve genişlemesine araştırmaların yapılmasını gerektiren bir konudur.⁴

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programının temel bilim alanlarını, bildiği gibi Tarih ve Coğrafya oluşturmaktadır. Cumhuriyet döneminde söz konusu dersin amaç ve içeriğinde bazı düzenlemeler yapılmış ise de, Tarih ve Coğrafya derslerinin program içerisindeki önemi büyük ölçüde korunmuştur. 1926-1962 yılları arasındaki devrede ilköğretim kademesinde okutulan Sosyal Bilgiler derslerinin ana bölümlerini Tarih, Coğrafya ve

² Sabri Koç, v.d., *Fakülte-Okul İşbirliği*, (Öğretmen Eğitimi Dizisi) Y.Ö.K. / Dünya Bankası, Milli Eğitim Geliştirme Projesi, Ankara 1998, s. 1-3.

³ Münire Erden, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Alkım Yayınevi, İstanbul, s.76.

⁴ Mustafa Yılman, *Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri*, Star Ofset Matbaacılık, İzmir 1999, s. 99.

Yurttaşlık Bilgisi alanları meydana getiriyordu. 1962 yılında dersin adı Toplum ve Ülke İncelemeleri olarak değiştirilmiş ise de, 1968 yılında yeniden Sosyal Bilgiler adını almıştır. 1990 yılında yapılan bir düzenleme ile, çevre ve trafik ile ilgili konular da bu dersin kapsamı içerisine alınmıştır.⁵

İlköğretim II. kademesinde ise, Sosyal Bilgiler dersi yerine Millî Tarih, Millî Coğrafya, Atatürk İlke ve İnkılapları dersi okutuluyordu. Sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmesi ile birlikte, söz konusu dersler kaldırılarak yerine Sosyal Bilgiler dersi okutulmaya başlanmıştır. 1998-1999 öğretim yılında yürürlüğe giren yeni düzenleme ile birlikte ilköğretim okullarının 4., 5., 6. ve 7. sınıflarında haftada üçer ders saati Sosyal Bilgiler dersi okutulması kararlaştırılmıştır. Müfredat içerisinde demokratik hayat, Türk dünyası, ulusal ve uluslararası kuruluşları tanıtan yeni bölümlere de yer verilmiştir.⁶

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programındaki Tarih ve Coğrafya derslerinin, gerek sayı gerekse de kredi saat açısından yetersiz olduğu gözlenmektedir. Gerçekten de bütün bölümlerde zorunlu ders olarak okutulan Atatürk İlke ve İnkılapları dersi ile birlikte, programdaki Tarih derslerinin toplamı 26 kredi saat kadardır. Söz konusu derslerin çoğunluğunu İlkçağ Tarihi ve Uygarlığı, Ortaçağ Tarihi ve Uygarlığı, Osmanlı Tarihi ve Cumhuriyet Tarihi gibi temel Tarih dersleri oluşturmaktadır. Buna karşılık, Türk eğitiminin gelişme evrelerini içine alan Türk Eğitim Tarihi dersinin programda yer almayışı önemli bir eksikliklerdir.

Diğer yandan yakın komşuluk ilişkileri içinde bulunduğumuz Türk Cumhuriyetlerinin Tarihi ve Coğrafyası ile ilgili bir dersin müfredatta yer almadığı görülmektedir. Oysa Sosyal Bilgiler dersinin 7. sınıf müfredatında, Türk Dünyası başlığı altında bağımsız Türk Cumhuriyetleri ile Asya ve Avrupa kıtasında yaşayan Türklerle ilgili bilgilere yer verilmektedir.⁷

Ayrıca İlköğretim 7. sınıf müfredatında ulusal ve uluslararası kuruluşlar ele alınmaktadır. Bu bağlamda, ülkemizdeki Kızılay, Yeşilay, Türk Hava Kurumu gibi sosyal yardım kurumlarının yanı sıra, Birleşmiş Milletler ve yardımcı organları ile Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar ayrı ayrı tanıtılmaktadır. Söz konusu konuların Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programlarında yer almadığı görülmektedir. Oysa, çağdaş Sosyal Bilimler Programında aktüel konulara da yer verilmekte, buna bağlı olarak Sosyal Bilimler öğretiminin genel amaçlarında toplumun sosyal,

⁵ Veysel Sönmez, *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Ertem Basın Yayın ve Dağıtım, Ankara 1997, s. 35-44.

⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, S. 2487, Ankara 1998, s. 533-538.

⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.d.*, Ankara 1998, s. 559-560.

kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmelerine paralel olarak değişiklikler yapılmaktadır.⁸

Coğrafya bilim alanına ait derslerin toplam kredisi ise 20'dir. Programda yer alan Coğrafya derslerinin daha çok genel Coğrafya konularına ait olduğu dikkati çekmektedir. Özellikle Türkiye Bölgeler Coğrafyası ve Ülkeler Coğrafyası'na ait derslerin çok yetersiz olduğu görülmektedir. Buna karşılık ilköğretim 7. sınıf müfredat programında ise, Türkiye'nin coğrafi bölge ve bölümlerine yer verilmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin coğrafi konumundan kaynaklanan stratejik durumu da bu bölüm içerisinde ele alınmaktadır.⁹ Oysa, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Türkiye Bölgeler Coğrafyası dersi yer almamaktadır. Programda sadece 4 kredi saatlik Türkiye Fizikî, Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası dersi bulunmaktadır. Diğer yandan ilköğretim müfredatında yer almasına rağmen, programda Türkiye'nin komşuları ve Türk Cumhuriyetleri ile ilgili bir derse de rastlanmamaktadır. 2 kredi saat olarak okutulan Ülkeler Coğrafyası dersi ise oldukça yetersizdir.

Bunun yanında, ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler müfredat programında 20. yüzyılda bilim ve teknolojide meydana gelen gelişmeler ve insanlığı tehdit eden önemli olaylara yer verilirken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında bu tür konuların pek yer almadığı görülmektedir. Oysa, son yıllarda teknolojik ve ekonomik gelişmeler dünyamızı bir köy haline dönüştürmüş ve bu durum insanların dünya ülkelerini daha iyi tanımalarını zorunlu hale getirmiştir.¹⁰ Gerçekten de, insan hayatının her aşamasında faydalı olabilecek bilgiler veren Coğrafya öğretimi¹¹, 21. yüzyıl dünyasında daha da önem kazanacaktır. Bu nedenle lisans programında Enerji Kaynakları Coğrafyası, Nüfus Coğrafyası ve Ulaşım Coğrafyası gibi derslerin de yer alması yararlı olacaktır.

Diğer bilim alanlarına ait derslerin kredisi ise, 35'i bulmaktadır. Söz konusu derslerin 6 kredi saatini Felsefe grubu dersleri oluşturmaktadır. Her ne kadar, belirtilen dersler ilköğretim Sosyal Bilgiler müfredat programında yer almamakla birlikte, bu derslerin öğrencilerin yetişmesi açısından yararlı olduğu kuşkusuzdur. Aynı şekilde, Bilgisayar ve Yabancı Dil dersleri de bütün öğretmenlik programlarında zorunlu olarak okutulmaktadır.

⁸ Nuri Köstüklü, *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Kuzucular Ofset, Konya 1998, s. 17.

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.d.*, S. 2487, Ankara 1998, s. 554-557.

¹⁰ William Gardner- Abdullah Demirtaş - Ahmet Doğanay, *Sosyal Bilgiler Öğretimi (Öğretmen Eğitimi Dizisi)*, Y. Ö. K. / Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara 1997, s. 4.

¹¹ Ahmet Ardel, *Coğrafya İlmî ve Öğretimi*, S. 2, Tedrisat Mecmuası, Ayır Basım, Tan Matbaası İstanbul., 1951, s. 6.

Lisans programında ayrıca, 6 kredi saat seçmeli ders yer almaktadır. Seçmeli derslerin temel alan dersleri olan Tarih ve Coğrafya bilim dallarından seçilmesi uygun olacaktır. Bunun yanında, Vatandaşlık Eğitimi semineri gibi, Tarih ve Coğrafya bilim alanları ile ilgili olarak da seminer dersleri konulmalıdır. Böylece, öğretmen adaylarının temel bilim alanlarında öğrenmiş oldukları teorik bilgilerden, daha iyi yararlanabilmeleri mümkün olacaktır. Ayrıca öğrencilerin araştırma yapma, veri toplama ve rapor yazma konularındaki becerileri daha da geliştirecektir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programındaki Derslerin Bilim Alanlarına ve Yarıyllara Göre Dağılımı.

Öğretmenlik Formasyon Dersleri

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
I	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
II	Okul Deneyimi I	1	4	3
III	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
IV	Öğretimde Plânlama ve Değerlendirme	3	2	4
V	Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme	2	2	3
VI	Sınıf Yönetimi	2	2	3
VI	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
VII	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
VII	Okul Deneyimi II	1	4	3
VIII	Rehberlik	3	0	3
VIII	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
	Toplam	24	24	36

Türkçe Dersleri

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
I	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
II	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
III	Türk Edebiyatı I: Eski Türk Edebiyatı ve Türk Halk Edebiyatı	2	0	2
III	Edebiyat Bilgi ve Teorileri	2	0	2
III	Türk Dili I: Ses ve Şekil Bilgisi	3	0	3
IV	Sosyal Bilimlerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemeleri	2	0	2
IV	Türk Edebiyatı II: Yeni Türk Edebiyatı	2	0	2
IV	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	3	0	3
IV	Konuşma ve Yazma Eğitimi	2	2	3
V	Çocuk Edebiyatı	3	0	3
VI	Türkçe Öğretimi	2	2	3
VII	Konu Alanı Ders Kitabı İncelemeleri	2	2	3
	Toplam	27	6	30

Tarih Dersleri

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
I	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	3
I	İlkçağ Tarihi ve Uygarlığı	3	0	3
II	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
II	Ortaçağ Tarihi ve Uygarlığı	4	0	4
III	İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2

IV	Osmanlı Tarihi	4	0	4
V	Cumhuriyet Tarihi	2	0	2
V	Siyasal Düşünce Tarihi	2	0	2
V	Arkeoloji ve Sanat Tarihi	2	0	2
VI	Çağdaş Dünya Tarihi	3	0	3
	Toplam	26	0	26

Coğrafya Dersleri

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
I	Genel ve Fizikî Coğrafya	4	0	4
II	Genel Beşerî ve Ekonomik Coğrafya	4	0	4
III	Ülkeler Coğrafyası	2	0	2
IV	Türkiye Beşerî ve Ekonomik Coğrafya	2	0	2
V	Türkiye Fizikî Coğrafyası	2	0	2
VI	Siyasî Coğrafya	2	0	2
VII	Çevre Sorunları Coğrafyası	2	0	2
VIII	Günümüz Dünya Sorunları	2	0	2
	Toplam	20	0	20

Felsefe Grubu Dersleri

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
II	Felsefeye Giriş	2	0	2
III	Sosyolojiye Giriş	2	0	2
IV	Psikolojiye Giriş	2	0	2
	Toplam	6	0	6

Diğer Dersler

Yarıyılı	Dersin Adı	Teorik	Uygulamalı	Kredisi
I	Sosyal Bilimlere Giriş	2	0	2
I	Yabancı Dil I	3	0	3
II	Yabancı Dil II	3	0	3
III	Bilgisayar	2	2	3
V	Ekonomiye Giriş	2	0	2
V	Vatandaşlık Bilgisi I	2	0	2
VI	Sosyal Bilgilerde Araştırma Yöntemleri	2	0	2
VI	Vatandaşlık Bilgisi II	2	0	2
VI	Seçmeli I	2	0	2
VII	Seçmeli II	2	0	2
VII	Vatandaşlık Eğitimi Semineri	2	0	2
VIII	İnsan İlişkileri ve İletişim	2	0	2
VIII	Seçmeli III	2	0	2
	Toplam	28	2	29

Kaynak: Y.Ö.K.B., Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Ankara 1998, s.43.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim Fakültelerindeki yeniden yapılanma ile birlikte köklü değişiklikler yapılmıştır. Bazı programlara öğrenci alımı durdurulurken, bazı programların öğrenci sayıları ise artırılmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında da yeni düzenleme ile birlikte öğrenci sayısı hızla artmış ve 1998-1999 öğretim yılında 2900 kişiye ulaşılmıştır. Kuşkusuz bu artış, sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş ile birlikte, ortaya çıkabilecek öğretmen açığı dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yeni düzenleme ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına yan alan olarak Türkçe dersleri konulmuş ve programdan mezun olacak öğretmenlerin ihtiyaç halinde, Türkçe derslerini de okutabilmeleri sağlanmıştır. Bunun yanında bütün Eğitim Fakültelerinde aynı müfredatın uygulanması zorunlu hale getirilmiş ve böylece fakülteler arasındaki eğitim farklılıkları büyük ölçüde ortadan kaldırılmıştır. Diğer yandan, fakültenin ders araç ve gereç ihtiyaçları büyük

ölçüde giderilerek, eğitimin kalitesinin yükseltilmesi yönünde önemli bir adım atılmıştır. Ayrıca, yeni programda uygulamalı derslere önem verilmesi de, öğretmen adaylarının mesleğe hazırlanmalarını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte, müfredatın daha da geliştirilebilmesi ve karşılaşılan sorunların çözümlenebilmesi açısından, aşağıdaki önerilerin dikkate alınmasında yarar görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programının temel bilim alanları olan Tarih ve Coğrafya derslerinin sayı ve içerik açısından zenginleştirilmesinde yarar vardır. Gerçekten de Türkiye Bölgeler Coğrafyası, Türk Eğitim Tarihi, Komşu Ülkeler ve Türk Dünyası ile ilgili dersler ilköğretim müfredatında yer almasına rağmen, lisans programında bulunmamaktadır.

Öğretmen adaylarının mesleğe daha iyi hazırlanabilmeleri açısından seminer derslerine önem verilmelidir. Özellikle son sınıfta, temel bilim alanları ile ilgili olarak seminer dersleri konulması oldukça faydalı olacaktır.

Müfredatın uygulanmasında yaşanan sorunların giderilebilmesi ve programın daha da geliştirilebilmesi için belli aralıklarla toplantılar düzenlenmelidir. Bu toplantılara ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin de katılımı sağlanarak, fakülte ve okul müfredatlarında yaşanan sorunlar belirlenmelidir.

Lisans programının II. yarısında yer alan Okul Deneyimi I dersinin IV. veya V. yarıyla alınmasında yarar görülmektedir. Öğretmen adaylarının belli düzeyde teorik bilgileri aldıktan sonra, Okul Deneyimi derslerine katılmalarının daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Özellikle Sosyal Bilgiler öğretimi alanında uzmanlaşmış öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Kuşkusuz müfredatın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi büyük ölçüde kaliteli öğretim elemanı varlığına bağlıdır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programından mezun olacak öğrencilerin Türkçe derslerini de okutabilecekleri göz önüne alınarak, okul uygulamalarında Türkçe derslerini de takip etmeleri sağlanmalıdır. Çünkü lisans programından sadece Sosyal Bilgiler dersinin okul uygulamasına yer verilmektedir.

Bu ve benzeri önlemler alınarak, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı daha da geliştirilebilir ve uygulamada karşılaşılan sorunlar büyük ölçüde ortadan kaldırılabilir. Beklentimiz karşılaşılan sorunların çözümlenerek, bilgi düzeyi yüksek ve deneyimli öğretmenlerin eğitim sistemimize kazandırılmasıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Ahmet Ardel, *Coğrafya İlimi ve Öğretimi*, S.2, Tedrisat Mecmuası, Ayır Basım, Tan Matbaası, İstanbul 1951, s. 1-8.
2. Barbara Britingham, v.d., *Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon*, (Öğretmen Eğitimi Dizisi), Y.Ö.K./ Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara 1999.
3. Hayati Doğanay, “Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S.1, Ankara 1988, s. 7-24.
4. Münire Erden, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Alkım Yayınevi, İstanbul.
5. William Gardner-Abdullah Demirtaş-Ahmet Doğanay, *Sosyal Bilimler Öğretimi* (Öğretmen Eğitimi Dizisi). Y.Ö.K. / Dünya Bankası, Milli Eğitim Geliştirme Projesi, Ankara 1997.
6. Sabri Koç, v.d., *Fakülte-Okul İşbirliği*, (Öğretmen Eğitimi Dizisi) Y.Ö.K. / Dünya Bankası, Milli Eğitim Geliştirme Projesi, Ankara 1998.
7. Nuri Köstüklü, *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Kuzucular Ofset, Konya 1998.
8. Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, S. 2487, Ankara 1998.
9. Ramazan Özey, *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi*, Öz Eğitim Yay. No:33, İstanbul 1998.
10. Veysel Sönmez, *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Ertem Basın Yayın ve Dağıtım, Ankara 1997.
11. Hayati Sunay, “Türkiye ve Bazı Yabancı Ülkelerdeki Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Sisteminde Üniversite Öğretiminin Yeri ve Önemi”, *Eğitim ve Bilim*, C. XX, S. 101, Ankara. 1996, s. 45-55.
12. Mustafa Yılman, *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Temelleri*, Star Ofset Matbaacılık, İzmir 1999.
13. Y.Ö.K.B., *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, Ankara 1998.